

منبت

بازشناسی هنرهای سنتی - اسلامی (۳)

سخنرانان

دکتر قباد کیانمهر، حمیدرضا ابوطالبی، مرضیه تاج‌الدین

پژوهشکده هنرهای سنتی - اسلامی

پژوهشکده فرهنگ، هنر و مذاهب
فدیت فرهنگ و مذهب اسلامی

سرشناسه	بررسی هنر منبت (۱۳۸۸: تهران)
عنوان و نام پدیدآور	هنر منبت/ قباد کیانمهر، حمیدرضا ابوطالعی، مرضیه تاج‌الدین؛ مجری طرح پژوهشگاه فرهنگ هنر و ارتباطات (پژوهشگاه هنرهای سنتی-اسلامی).
مشخصات نشر	اسفهان: پژوهشگاه فرهنگ هنر و ارتباطات، پژوهشگاه هنرهای سنتی - اسلامی، نشر هنر ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۶۸ ص.؛ مصور، (رنگی).
فروست	پژشناسی هنرهای سنتی - اسلامی ۳.
شابک	۹۶۰۰-۱۳-۱-۹۱۸۱-۶۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	منبت کاری - ایران - تاریخ - مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	منبت کاری اسلامی - ایران - تاریخ - مقاله‌ها و خطابه‌ها
شناسه افزوده	کیانمهر، قباد، ۱۳۳۲ -
شناسه افزوده	پژوهشگاه فرهنگ هنر و ارتباطات، پژوهشگاه هنرهای سنتی - اسلامی
رده بندی کنگره	۱۳۸۸ ن ۵/۹۲/۲۲
رده بندی دیویی	۲۲۶/۱
شماره کتابشناسی ملی	۳۳۷۸۵۲

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

منبت

پژشناسی هنرهای سنتی - اسلامی (۳)

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات (انتشارات هنر و فرهنگ اسلامی وابسته به پژوهشگاه هنرهای سنتی - اسلامی)

مجری طرح: پژوهشگاه هنرهای سنتی - اسلامی

پژوهش و نگارش: دکتر قباد کیانمهر، حمیدرضا ابوطالعی، مرضیه تاج‌الدین

ویراستار علمی: مرضیه تاج‌الدین

ویراستار ادبی: حبیب رایی تهرانی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۱۸۱-۱۳-۱

نوبت چاپ: اول - مهر ۱۳۹۰

قیمت: ۹۶۰۰ ریال

چاپخانه: پیمان نواندیش

شماره پروانه ۹۳۱۶

هنر و فرهنگ اسلامی

وابسته به پژوهشگاه هنرهای سنتی - اسلامی

همه حقوق این اثر برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات محفوظ است.
در صورت تخلف پیگرد قانونی دارد

نشانی: تهران، پایین‌تر از میدان ولیعصر (عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
Email: Nashr@ric.ac.ir ۸۸۹۳۰۷۶ دورنگار ۸۸۹۱۹۱۷۷ تلفن ۱۴۱۵۵ - ۶۲۷۴ متلوق پستی ۷۰۰۰

فهرست

- ناشر سخن ۵
- پیشگفتار ۷
- هنر مثبت ۱۱
- نگرشی به تاریخ مثبت ۲۷
- راهکارهای عملی برای ارتقاء جایگاه هنر مثبت ۶۵

سخن ناشر

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات در راستای اهداف و وظایف خود اقدام به برگزاری نشست‌هایی با موضوع‌های مختلف در حوزه فرهنگ، هنر و ارتباطات می‌نماید تا از این رهگذر فضای گفتگو و تبادل نظر میان صاحبان فرهنگی و هنری کشور، نقد و بررسی مسائل و مشکلات مبتلا به جامعه را فراهم سازد.

گزارش پیش‌رو نتیجه نشستی است با عنوان «بررسی هنر منبت» که با هدف بازشناسی هنرهای سنتی - اسلامی، در بهمن ۱۳۸۸ با حضور آقایان دکتر قباد کیانمهر و جمعی از صاحب‌نظران و مدیران فرهنگ و هنر در پژوهشگاه هنرهای سنتی - اسلامی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات برگزار شد و در این جلسه هنر منبت مورد نقد و تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ضمن احترام به نظرات، اندیشه‌ها و دیدگاه‌های نویسندگان این مجموعه مکتوب، بدیهی است که مطالب مطرح شده از سوی سخنران و یا نویسندگان لزوماً منعکس کننده دیدگاه‌های پژوهشگاه نیست.

پیشگفتار

جایگاه رفیع هنر در زندگی آدمی موضوعی نو و بدیع نیست. آدمیان از اولین روزهای حیات خود در کره خاکی هنر را همچون حواس جدانشدنی از زندگی خویش دانسته و از آن بهره گرفته‌اند. گاه اندیشه‌های خویش را در قالب آن متجلی ساخته‌اند و زمانی طراوت، شادابی و تحرک را به واسطه آن جستجو کرده‌اند و هرچه از این قابلیت بیشتر بهره گرفته‌اند، فاصله خویش را با جهل، نادانی و زندگی حیوانی بیشتر ساخته‌اند و این وجه تمایز انسان و حیوان سبب شده است تا آنان که از هنر، حظ افزون‌تری برده‌اند بیشتر از دیگران مورد تمجید آدمیان قرار گیرند. اینک نمی‌توان هنر را از در و دیوار زندگی آدمیان جدا کرد و روح و اندیشه آنان نیز با مفاهیم هنری آمیخته است و هر جامعه‌ای که در این جهت ارتقاء بیشتری یافته باشد، از روح انسانی بالاتری برخوردار است. در این میان پژوهش پیرامون هنر و ابعاد مختلف آن یکی از مؤلفه‌های اساسی جوامع پیشرفته است. ساختارهای

اجتماعی می‌خواهند بهره‌افزون‌تری از هنر ببرند و تجارب پیشینیان را از یک سو باز شناسند و از دیگر سوی به آیندگان برسانند. جامعه ایران با ورود اسلام هویتی دیگرگون می‌یابد و لطافت، ظرافت و نازکی خیال را با اندیشه و فکرت الهی در می‌آمیزد و بالاترین شاهکارهای هنری را می‌آفریند. چنین مثنی و روشی در معماری و کالبدی‌های شهری متجلی می‌شود و رنگ و رخسار اشیاء، ابزارها و حتی پوشش آدمیان را نیز در بر می‌گیرد. از این روست که صنایع دستی با هنر می‌آمیزد و فرم‌های هنری بر پارچه‌ها و لباس‌ها خودنمایی می‌کند. در شعر و کلام آدمیان نیز جلوه‌ای نمادین و به یادماندنی می‌یابد و هنر با بندند اجزا و تک‌تک افعال، اقدامات و حتی اندیشه‌های آدمی عجین می‌شود. بر همین مبناست که هنر اسلامی، هویتی متفاوت دارد. چون اندیشه‌های ناب اسلامی خاستگاهی متفاوت و والا دارد و قرآن به عنوان منبع وحی خود اوج هنر است و هنرآفرین و هرچه روح با اندیشه‌های والای وحیانی آمیخته‌تر باشد، هنر برگرفته از آن منبع وحیانی نیز ماندگارتر و تأثیرگذارتر است. اینک برجسته‌ترین شاهکارهای معماری متعلق به مکان‌های اسلامی به‌ویژه مساجد است و این ابنیه گنجینه‌هایی است که جای‌جای آن با هنر آمیخته است.

خیال‌انگیزترین و پرمحتواترین اشعار و شاهکارهای ادبی آنهایی است که حد بیشتری از بهره‌گیری از مفاهیم قرآنی و الهی را دارد. برجسته‌ترین اثری که با دست آدمیان ساخته شده، برای زیباسازی اماکن مقدس بوده و انگیزه‌های درونی حاصل از نگاه قدسی در خلق آن دخالت داشته است. شناخت این همه ظرایف و دقایق و توسعه و ترویج رویکردهای هنری قدسی، خود کاری است ارزشمند که مراکز پژوهشی توانمند باید در این عرصه فعالیت مداوم داشته باشند. پژوهشکده هنرهای سنتی - اسلامی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با چنین رویکردی به پژوهش در عرصه هنر می‌پردازد.

در این پژوهشکده طرح‌های پژوهشی برای دستیابی به راهکارهای عملی در دنیای هنر، سازماندهی و انجام می‌شود و با بهره‌گیری از توان علمی متخصصان، افراد صاحب‌نظر و دارای تجربه، نشستهای علمی سازماندهی و برگزار می‌شود و حاصل آن در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد. آنچه اینک پیش‌روی شماست، حاصل نشست تخصصی در خصوص هنر منبت است که به عنوان یکی از هنرهای سنتی در زمره هنرهای مورد توجه ایرانیان مسلمان و سایر مردمان جهان می‌باشد. امید است این اقدام پژوهشکده هنرهای - سنتی اسلامی که حاصل تلاش همکاران ماست در سطح جامعه هنری مورد استفاده قرار گیرد و در دیدگاه آنان مقبول افتد و این پژوهشکده را از راهبایی‌های ارزنده خویش بهره‌مند سازند.

نیز از تمامی همکارانی که در آماده شدن مطالب این کتاب همکاری نموده‌اند تشکر و قدردانی می‌نمائیم، به‌ویژه از رئیس محترم پیشین پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، دکتر محمدرضا مرندی و رئیس محترم کنونی پژوهشگاه دکتر یحیی طالبیان و معاونان ایشان، آقایان دکتر حمید اخوان و دکتر علی سروری‌مجد و آقای سید علیرضا حسینی مدیرکل فرهنگ و ارشاداسلامی استان اصفهان و همچنین مدیر ارتباطات پژوهشی پژوهشگاه، آقای مصطفی اسدزاده که در انجام مراحل انتشار این کتاب مساعدت‌های لازم را به عمل آوردند. علاوه بر این از خانم‌ها انسیه محمودی، شیرین داروغه، لیلا سرتیپ‌زاده و نیز آقای محمد قاسمی و تمامی همکارانی که به هر نحو کمک نموده‌اند سپاسگذاری و قدردانی می‌نمائیم.

عباس مفقادی

رئیس پژوهشکده هنرهای سنتی - اسلامی

تابستان ۱۳۹۰